

buitengewoon...

Gemeente
Giessenlanden

Raadsvoorstel 2014 – 95

Onderwerp : Vaststellen nieuwe vorm leesvoorziening
Zaaknummer : 14-16118 - 338
Datum collegevergadering :
Portefeuillehouder : Wethouder E. van Leeuwen - Klink
Behandelend ambtenaar : J.J. Kool
Programma begroting : 2 Sport, Cultuur en Recreatie

1. Korte samenvatting van de inhoud van het voorstel

Op 31 mei 2012 heeft de raad van de gemeente Giessenlanden op basis van de visie 'Leefbaar Giessenlanden' met daaraan gelieerd het 'Vijfpuntenplan voorzieningenniveau' besloten om de leesvoorziening op een andere wijze te gaan organiseren en daarbij een besparing te realiseren. In reactie op dit besluit is in maart 2013 gekozen voor een scenario van lezen met inzet van bibliobussen en budgetten beschikbaar gesteld voor het onderwijs.

Dit jaar hebben zich echter ontwikkelingen voorgedaan die het mogelijk maken om aangesloten te blijven bij het vernieuwde netwerk (bibliotheek Aanzet) waardoor het mogelijk is om de leesvoorziening op een duurzame, goede onderbouwde wijze te blijven organiseren.

Met dit voorstel stellen wij voor om in te stemmen met deze nieuwe manier van lezen en de financiële gevolgen daarvan.

2. Fase besluitvorming

Besluitvorming

3. Inleiding

Op 31 mei 2012 heeft de voormalige raad van de gemeente Giessenlanden de visie 'Leefbaar Giessenlanden' -met daaraan gelieerd het 'Vijfpuntenplan voorzieningenniveau'- vastgesteld. Een van de vijf punten uit dit plan betreft het op een nieuwe wijze vorm geven van het bibliotheekwerk in de gemeente Giessenlanden. Concreet gaat het om het volgende uitgangspunt:

"Het bibliotheekwerk wordt op nieuwe leest geschoeid. Voor het bibliotheekwerk nieuwe stijl wordt een nog nader te bepalen structureel budget beschikbaar gesteld. Vertrekpunt hierbij is het Collegevoorstel genoemde bedrag van € 80.000,-- structureel per jaar voor leesbevordering van met name de twee genoemde doelgroepen, namelijk leerlingen van de basisscholen en senioren. Het lidmaatschap van het Bibliotheeknetwerk ZH-ZO kan pro forma worden opgezegd. Uiterlijk voorjaar 2013 wordt een totaalplan voor het bibliotheekwerk nieuwe stijl (inclusief benodigd budget en de dekking daarvan) ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd. Bij de vormgeving van het bibliotheekwerk nieuwe stijl kijkt het College in de komende maanden primair wat het Bibliotheeknetwerk hierbij kan en moet betekenen en in hoeverre er in de toekomst nog behoefte is aan fysieke ruimte voor de distributie van informatiedragers en hoe daarin dan het beste kan worden voorzien. Uiterlijk 1 december 2012 presenteert het College aan de Raad een blauwdruk van de eindoplossing en een schatting van de kosten. Deze mogen meer bedragen dan het hiervoor genoemde vertrekpunt. De Raad neemt daarover een besluit. Het kader van het te nemen besluit is het proces dat in de punten 4 en 5 wordt beschreven".

Op basis van dit besluit heeft de gemeente Giessenlanden het lidmaatschap met het Bibliotheeknetwerk ZH-ZO pro forma opgezegd. Vervolgens is er in de raadsvergadering van maart 2013 ingestemd met een alternatief scenario waarmee de € 80.000,00 die per 1-1-2016 voor de leesvoorziening resteert, besteed wordt aan bibliobussen van Karmac bibliotheken in alle dorpskernen (€ 15.000,00 per jaar) en een jaarlijkse bijdrage aan het basisonderwijs (€ 65.000,00) voor het naar eigen inzicht invullen van een leesvoorziening op de scholen.

Een heldere keuze die op het moment dat ze gemaakt werd, op basis van de mogelijkheden van dat moment, het meest logische alternatief vormde. Het netwerk ZH-ZO bood namelijk geen ruimte om hun dienstverlening af te stemmen op onze financiële situatie, waardoor de keuzemogelijkheden beperkt waren en afscheid onafwendbaar was.

In de afgelopen maanden is er met de fusie van Bibliotheeknetwerk ZHZO en Bibliotheek A tot Z (Drechtsteden) echter een totaal vernieuwde organisatie ontstaan: Bibliotheek Aanzet. Een organisatie die wel bereid is om haar diensten af te stemmen op onze financiële mogelijkheden en met haar flexibiliteit en vernieuwing inspringt op de grote veranderingen die op dit moment op het gebied van lezen plaatsvinden. Denk daarbij aan de grote bezuinigingen op de leesvoorziening die veel gemeenten in Nederland doorvoeren, de komst van commerciële aanbieders (marktwerking) en de verdere ontwikkeling van digitaal lezen. De komst en houding van AanZet biedt ons kansen om de leesvoorziening in onze gemeente op een duurzame, bij de (lees) ontwikkelingen van deze tijd (digitalisering, eigen kracht) passende wijze te organiseren.

4. Wat willen we bereiken

Wanneer we terugkijken naar maart 2013 stellen we vast dat de mogelijkheden om het lezen op een andere wijze vorm te geven op dat moment beperkt waren. Enerzijds was daar het voormalige Netwerk dat weinig flexibel was in het zoeken naar alternatieven en anderzijds was er het scenario met de bibliobussen en de verdeling van het geld onder de basisscholen.

Nu er echter kansen zijn ontstaan om samen met een vernieuwd netwerk te zoeken naar manieren om de leesvoorziening op een duurzame, toekomstgerichte wijze te organiseren, willen wij die kans met beide handen aangrijpen. Hierbij kijken we vooral naar de kansen op het gebied van digitaal lezen, ontmoeting (informele leestafels) en een goed onderbouwde methodiek van leesbevordering op de basisscholen. Een combinatie van diensten die verder gaat dan het lezen van een boek, maar het lezen in een brede maatschappelijke context trekt.

Dit heeft geleid tot het volgende aanbod.

Het aanbod

Basis van het aanbod van bibliotheek Aanzet vormt de missie en strategie die het netwerk heeft geformuleerd. Deze is gebaseerd op het wetsvoorstel Stelsel openbare bibliotheekvoorziening door de Tweede Kamer op 10 juni 2014 waarin de volgende functies worden toegeschreven aan een openbare bibliotheekvoorziening:

1. Ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
3. Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur
4. Organiseren van ontmoeting en debat
5. Laten kennis maken met kunst en cultuur.

Op basis daarvan stimuleert, ondersteunt en faciliteert de leesvoorziening burgers bij hun persoonlijke ontwikkeling en verbetering van maatschappelijke kansen.

Concreet leidt bovenstaande tot de volgende producten:

Bijdrage aan landelijk netwerk

In de offerte van Aanzet is een bedrag opgenomen voor bijdrage aan het landelijk netwerk. Dit betreft dienstverlening die binnen de openbare bibliotheken is ontwikkeld. Door bij te dragen aan dit netwerk is het voor een gemeente mogelijk om tegen een betaalbare prijs landelijke diensten af te nemen. Voorbeelden zijn de binnen de branche ontwikkelde diensten en producten als SchoolWise (onderwijsprogramma), de digitale portal voor volwassenen en scholen en de toegang tot diverse databestanden (digitaal lezen).

Daarnaast levert de gemeente Giessenlanden een bijdrage aan de overheadkosten van de Bibliotheek AanZet en is er sprake van solidariteit richting buurgemeenten. Dat laatste is een

relevant punt, omdat het goed mogelijk is dat inwoners van onze gemeente op basis van hun lidmaatschap ook bibliotheken in andere gemeenten mogen bezoeken.

Afhaalpunten

Afhaalpunten zijn een nieuw soort dienstverlening, ontwikkeld door de Bibliotheek Aanzet. Afhaalpunten komen in plaats van de servicepunten die wij op dit moment hebben in Arkel en Giessenburg.

Het is de bedoeling dat er 2 afhaalpunten komen; 1 in Arkel en 1 in Giessenburg.

De locatie daarvoor staat nog niet vast. Op dit moment lijkt het meest voor de hand liggend om de eerste periode gebruik te maken van de huidige locaties.

Bij een afhaalpunt is de gehele collectie van de Bibliotheek Aanzet beschikbaar voor de leden. De boeken, cd's en dvd's zijn niet fysiek aanwezig, maar kunnen vanuit huis of via een pc op het afhaalpunt, gereserveerd worden via de catalogus. Leden krijgen een bericht thuis (via mail, telefoon of post) wanneer het aangevraagde boek aanwezig is. Overigens is op het afhaalpunt wel een top 10 collectie, en een collectie veelgevraagde titels van ca. 50 boeken groot aanwezig.

Extra kans voor de afhaalpunten is dat ze goed te combineren zijn met de initiatieven voor informele leestafels die vanuit de dorpsraden in Arkel en Giessenburg op worden gezet.

Leden met een bibliotheekabonnement kunnen gebruik maken van het afhaalpunt. Daarnaast kunnen alle vestigingen van de Bibliotheek Aanzet in het verzorgingsgebied bezocht worden.

Daarbij is het zeker ook interessant om te onderzoeken of er in samenwerking met bijvoorbeeld de dorpsraden of een adviesorgaan, een vrijwilligersstructuur ontwikkeld kan worden waarbij vrijwilligers zorg dragen voor het bezorgen van de bestelde boeken (of het helpen bij het bestellen van boeken) bij minder valide mensen en/of senioren. Dat geldt voor de dorpen waarin de afhaalpunten gehuisvest worden, maar ook voor de overige dorpen. Ideaalbeeld is een vrijwillige haal en brengservice die alle dorpen van de gemeente Giessenlanden voorziet van boeken.

De bibliotheek op school

De bibliotheek op school is een gezamenlijke strategische netwerkaanpak voor bibliotheken, onderwijs en overheid. Deze aanpak heeft als doel het plezier in lezen van leerlingen te vergroten, de lees-, taal- en informatievaardigheden te verbeteren en meetbaar te maken. Het totale concept 'Bibliotheek op school' omvat een modulair binnen- en buitenschools dienstverleningsaanbod in de doorgaande leerlijn van de doelgroep 0-18 jaar. Het doel van de Bibliotheek op school is kinderen te stimuleren meer te lezen op school en thuis. Onderzoek heeft immers uitgewezen dat wanneer een kind 15 minuten per dag (vrij) leest, het 1.000 nieuwe woorden per jaar leert.

De bibliotheek Aanzet biedt dit concept aan met een fysieke bibliotheek in alle schoolgebouwen als basis, tot stand gekomen vanuit de jeugdcollecties uit de huidige vestigingen in Arkel en Giessenburg.

In overleg met de scholen wordt bekeken in hoeverre de bibliotheek op school gekoppeld kan worden aan programma's gericht op voor- en vroegschoolse educatie (VVE), waarbij de VVE een plus vormt en dus niet inbegrepen is in het aanbod van Aanzet.

De informele leestafel

De informele leestafel is geen product van bibliotheek Aanzet, maar is vanuit de dorpsraden in Arkel en Giessenburg tot stand gekomen in reactie op de sluiting van de bibliotheken in die kernen. Het gaat hier om plannen die niet alleen op lezen, maar ook op ontmoeting op een laagdrempelige manier betrekking hebben. Daarbij worden relaties gelegd met kansen die vanuit de decentralisaties ontstaan. Basis vormt de collectie boeken die in overleg met het netwerk achterblijft in de bibliotheken. Beide dorpsraden zoeken naar manieren om de collectie, tegen minimale prijzen, actueel en dynamisch te houden.

In zijn algemeenheid: bovenstaande diensten kunnen in overleg en op basis van ervaring worden aangepast aan de behoefte van samenleving en gemeente. Dit vanuit het principe dat Aanzet maatwerk wil leveren en zelf voortdurend zoekt naar de ontwikkeling van haar diensten. Zoals eerder gezegd: Aanzet speelt actief in op de veranderingen die momenteel plaatsvinden op het gebied van lezen en dat betekent openstaan voor veranderingen en bereid zijn tot aanpassingen.

Tot slot: in het in maart 2013 vastgestelde scenario wordt gebruik gemaakt van de bibliotheekbus als alternatieve vorm van leesvoorziening. Een keuze voor AanZet betekent echter dat er geen ruimte bestaat voor de dienstverlening van Karmac. Financieel niet, maar ook praktisch niet. Twee aanbieder in een gemeente zorgt voor twee zwakke, kwetsbare partners en dat is niet wat wij voorstaan.

Dat betekent dat we afscheid moeten nemen van Karmac.

5. Bestaand beleid, raadskaders en eerdere besluiten

De visie 'Leefbaar Giessenlanden' met daaraan gelieerd het 'Vijfpuntenplan voorzieningenniveau'.
Scenariokeuze leesvoorziening maart 2013.

6. Betrokkenheid derden

Allereerst zijn de dorpsraden in Arkel en Giessenburg betrokken bij dit onderwerp. De vraag hoe diensten van Aanzet hun concept kunnen versterken staat daarbij centraal. Daarbij willen wij samen met de adviesraden nadenken over het ontwikkelen en opzetten van een vrijwilligersstructuur om ook minder valide mensen en senioren buiten de kernen Giessenburg en Arkel van boeken te voorzien.
Ook zijn wij in gesprek met het onderwijs om in overleg met het Netwerk AanZet te zoeken naar een ideale invulling van de bibliotheek op school.

7. Risico's of kansen

Het risico van deze koerswijziging zit hem vooral in de onduidelijkheid die dit geeft richting de samenleving. Inwoners hebben zich min of meer verzoend met de richting die gekozen is in maart 2013 en moeten nu weer wennen aan een nieuwe uitgangssituatie. Communicatie is daarbij van groot belang. Daarbij lopen we meteen tegen het volgende risico: de tijdsdruk. In feite willen we zo snel mogelijk beginnen met de nieuwe leesvoorziening, zodat we niet in een situatie belanden waarbij er lange tijd geen aanbod is.

Er zijn echter legio kansen om het lezen op een duurzame, goed onderbouwde wijze te organiseren.

8. Financiële consequenties

De situatie is als volgt: op basis van het raadsbesluit van 31 mei 2012 resteert er een bedrag van € 80.000,00 om de kosten van lezen te financieren. Daarbij heeft de raad, via haar 5 punten plan, ruimte geboden voor aanvullende financiering, mits daar een goed verhaal aan ten grondslag ligt.

Op basis van de gesprekken met bibliotheek AanZet wordt duidelijk dat een doorstart voor € 130.000,00 op jaarbasis mogelijk is. Dat betekent dat er met ingang van het jaar 2015 structureel € 50.000,00 extra budget benodigd is om het lezen te financieren. Een bedrag dat op een ander gebied alsnog bezuinigd zal moeten worden.

Een structurele verhoging ten opzichte van het bedrag dat resteerde na de bezuiniging, maar nog altijd een substantiële verlaging ten opzichte van het oorspronkelijke bedrag van € 258.000,00.

Op basis van het besluit van maart 2013 is er een bedrag van € 65.000,00 toegekend aan het onderwijs, voor het verder vormgeven van de leesvoorziening.

In dit nieuwe plan is nog altijd een bedrag van € 65.000,00 gereserveerd voor de bibliotheek op school. De afhaalpunten en de landelijke bijdrage kosten samen ook € 65.000,00 op jaarbasis.

Scholen kunnen echter de keuze maken of zij dit budget zelf willen besteden of via de subsidie van de gemeente aan de Bibliotheek AanZet.

Wanneer scholen besluiten geen gebruik te maken van de diensten van de Bibliotheek AanZet, krijgen zij het geld dat op basis van het besluit van maart 2013 aan hen was toegekend rechtstreeks van de gemeente Giessenlanden. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de subsidie die de Bibliotheek AanZet van ons gaat ontvangen.
In totaal wordt er dus niet meer geld besteed dan de eerdergenoemde € 130.000,00.

Aanvullende informatie: in onze begroting zijn voor het jaar 2015 huuropbrengsten opgevoerd van: € 30.800,00 voor Arkel en € 30.300,00 voor het pand in Giessenburg.

Verminderde huuropbrengsten zijn niet verwerkt in de begroting 2015 en zullen ten laste gebracht moeten worden van het voorlopig jaarresultaat 2015. Aandachtspunt: het wegvallen van begrote huuropbrengsten was ook gebeurd wanneer er vastgehouden was aan de keuze van maart 2013.

Daarbij is het van belang te melden dat er, op basis van het uittredingsbesluit, een afbouwregeling met het Netwerk is overeengekomen waarvoor de komende 2 jaar een bedrag van € 199.150,00 is gereserveerd. Wanneer we niet uit het netwerk stappen, de optie die in dit voorstel uiteen wordt gezet, wordt voorgesteld de verminderende huuropbrengsten voor het jaar 2015 te dekken uit deze gelden en het restant bedrag van € 138.050,00 ten bate te brengen van de algemene reserve van de gemeente Giessenlanden.

Overigens hebben de dorpsraden ook geen middelen om de huisvesting van de informele leestafel te financieren.

De komende periode willen wij, in overleg met Aanzet en de dorpen, gebruiken voor het vinden van geschikte, betaalbare locaties. Het college zal daarvoor om een besluit worden gevraagd.

Bovenstaande veranderingen worden met ingang van het jaar 2016 opgenomen in de meerjaren begroting. De veranderingen voor het jaar 2015 worden verwerkt in de 1^e Berap 2015.

9. Vervolgproces

Allereerst; de bibliotheken in de huidige vorm gaan per 1 december 2013 dicht. Dat gaat door, ongeacht de besluitvorming over dit voorstel.

Daarbij zullen we na besluitvorming zo snel mogelijk aan de slag moeten gaan met de implementatie van de nieuwe werkwijze. Dat betekent dat er knopen doorgehakt moeten worden over de huisvesting van het afhaalpunt en de leestafel en dat er met adviesraden gesproken moet worden om een vrijwilligersstructuur rondom het uitlenen van boeken te organiseren.

Het streven is om per 15 januari operationeel te zijn met de afhaalpunten in Arkel en Giessenburg.

10. Communicatie

Sowieso hebben we na het verschijnen van de raadsinformatiebrief binnen de mogelijkheden gecommuniceerd over dit onderwerp. Daarbij zullen we zo snel als mogelijk, na besluitvorming van uw raad, de samenleving informeren over deze verandering. Dat doen we in ieder geval door gebruik te maken van website en info pagina in het Kontakt, maar ook door te bekijken of de pers geïnteresseerd is in deze zaak.

Burgemeester en wethouders van Giessenlanden,
de secretaris, de burgemeester (wnd.),

drs. M. Does MCM

Ir. W.E. ten Kate

Bijlagen bij dit voorstel:

Bijlagen alleen digitaal beschikbaar:

De navolgende stukken liggen in de leeskamer van de raad ter inzage:

